

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ MUHASEBE STANDARTLARININ UYGULANMASINDA KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER¹

Prof.Dr.Sami KARACAN
Kocaeli Üniversitesi,skaracan@kocaeli.edu.tr

Öğr.Gör.Nurcan GÜNCE
Kocaeli Üniversitesi,nurcan.günce@kocaeli.edu.tr

Özet

Günümüzde globalleşmenin sonucu olarak işletmelerimiz yurt dışında faaliyet göstermekte buna karşılık yabancı şirketler de ülkemizde faaliyet göstermektedir. Para ve sermayenin dünya çapında ki bu birlikteliği bazı zorunlulukları getirmektedir. Bu zorunlulukların başında İşletmelerin ortak dili olan muhasebenin piyasalara uygun olması gelmektedir. Uluslararası Muhasebe standartları işletmeler arasında ortak bir dil oluşmasını sağlamaktadır.

Ülkemizde Kamu Gözetim Kurumu Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarını Türkçe' ye çevirerek, Türkiye Muhasebe /Finansal Raporlama Standartları(TMS/TFRS) olarak yayınlamıştır.2013 yılında yeni Türk ticaret kanununun Yürürlüğe girmesi ile birlikte standartların uygulanma alanları geliştirilmiştir. Bu açıdan ülkemizde önemli olan standartlara ilk geçişte yapılacaktır.Ayrıca standartların öğreticiler ve uygulayıcılar tarafından bilinmesi zorunludur.

Bu çalışmada Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında karşılaştıkları problemler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Muhasebe standartlarının uygulanması konusunda önemli bir misyonları olan muhasebe meslek mensuplarının karşılaştıkları sorunların tespit edilmesi sorunların çözülebilmesi açısından önem teşkil etmektedir. Bu amaçla muhasebe meslek mensuplarına standartları uygulama aşamasında karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşleri incelenmiştir. Bu doğrultuda muhasebe meslek mensupları çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Toplanan veriler betimsel istatistikler ve nicel veri analiz yöntemleriyle analiz edilmiştir

Anahtar Kelimeler: Türkiye Finansal Raporlama Standardı, Muhasebe Meslek Mensupları, Muhasebe Uygulamaları, Muhasebe Eğitimi

PROBLEMS IN THE APPLICATION OF THE ACCOUNTING STANDARDS OF ACCOUNTING PROFESSIONAL MARKETS

Abstract

Today, as a result of globalization, our operations operate abroad, whereas foreign companies operate in our country. This combination of money and capital around the world brings with it certain imperatives. At the beginning of these obligations is that the accounting, which is the common language of the Businesses, is appropriate to the market. International Accounting Standards provide a common language between businesses.

In our country, the Public Supervisory Council of International Accounting and Financial Reporting Standards Turkish 'to turning, Turkey Accounting / Financial Reporting Standards (IAS / IFRS) as applied in conjunction with the entry into force of the new Turkish commercial code in yayınlamıştır.2013 standard areas

¹ Bu makale 1.Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresinde Bildirir olarak sunulmuştur

have been developed. In this respect, the standards that are important in our country will be made in the first transition. Furthermore, it is necessary for the teachers and practitioners to know the standards.

In this study, the problems encountered in the application of the Accounting Standards of Accounting Professionals were tried to be revealed. Determining the problems faced by professional accountants, who have important missions on the application of accounting standards, is important in solving the problems. To this end, the professions of accounting professions have been examined their opinions on the problems they encountered during the implementation of the standards. In this direction, the sample of working professional accountants was formed. The collected data were analyzed with descriptive statistics and quantitative data analysis methods

Keywords: Turkey Financial Reporting Standards of Professional Accountants, Accounting Practices, Accounting Education

1.GİRİŞ

Günümüzde dünya genelinde ve özellikle Avrupa ülkelerinde finansal raporların sunulması, paylaşılması ve açıklanması hususunda şeffaflık ilkesi hakimdir. Aynı zamanda ,finansal raporların farklı ülkelerde standart bir yapı arz etmesi amaçlanmaktadır. Avrupa birliği uyum süreci kapsamında da halka açık şirketler,bankalar,sigorta firmaları ve KOBİ'ler gibi birçok işletmenin yeni muhasebe standartlarının benimsenmesi ile uygulaması gerekmektedir.(Kızıl, ; Fidan,;Kızıl,C. & Keskin, 2016.s.1)

Sermaye piyasalarının birbirleriyle entegrasyonu ortak bir işletme dili olan muhasebenin piyasanın ihtiyaçlarına cevap verecek düzeyde olmasını gerektirir. Uluslararası Finansal Raporlama standartları(UFRS) muhasebe biliminde birbirine yakın değerlendirme ve sınıflama ölçüleri getirerek ortak bir işletme dili oluşturmaktadır. Burada ülkemize düşen TFRS okur-yazar olabilmektir.Bu anlamda Kamu Gözetim Kurumu(KGK) UFRS'yi Türkçe'ye çevirerek Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını(TMS/TFRS) olarak yayınlamaktadır. Örtün.;Kaval,& Karapınar,2017.s.1)

Muhasebenin en önemli görevlerinden biri olan 'doğru bilgilendirme' TFRS uygulamalarıyla güncellenmiş olacaktır. Ancak standartları kullanarak muhasebe işlemlerini yapabilmek ve rapor elde edebilmek maliyetli ,zaman alan ve eksiksiz bilgi isteyen bir işlemdir .Bu anlamda muhasebe standartlarının uygulayıcıları olan muhasebe meslek mensupları birçok sorunla karşılaşmaktadır. bu çalışmada karşılaşılan bu sorunlar incelenmeye çalışılmıştır.

2.LİTERATÜR

TUĞAY, O., & TEKŞEN, Ö. (2014). muhasebe mesleğinin uluslararası standartlara uyum süreci devam ederken, diğer taraftan meslek mensuplarının çözüm bekleyen; artan iş yükü, var olan mesleki sorunları, çalışma koşullarının zorlukları vb sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik beklentileri tespit ederek çözüm önerileri sunmuşlardır.

BANAR, K., & EKERGİL, V. (2010). Eskişehir’ deki işletmelerin muhasebe meslek mensuplarından aldıkları hizmet kalitesinin; güvenilirlik, empati ve fiziksel özellikler boyutlar bakımından yaptıkları çalışmada müşteri memnuniyetini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Çalışmada muhasebe meslek mensuplarının hizmet kalitesinin “güvenlik” ve “heveslilik” boyutlarında müşteri memnuniyetini yeterince sağlayamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle muhasebe meslek mensuplarının çalışanlarının işe alınması, hizmet içi eğitimi, müşteri ilişkileri gibi konularda daha fazla özen gösterilmesi gerektiği konusuna dikkat çekmişlerdir.

TERZİ, A (2015)Rize ilinde faaliyette bulunan muhasebe meslek mensuplarının mesleğe bakışını incelemek amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Anketten elde edilen bulgulara göre, Rize’deki meslek mensupları, ekonomik sorunlarla mücadele ederken mesleğin saygınlığının bulunduğu sonucu çıkmıştır. Ayrıca meslek mensupları, mesleki yasaların gelişimini yetersiz bulduklarını ve mesleğin siyaset ile iç içe geçmesinden rahatsız olduklarını ifade etmişlerdir. Tüm mevcut olumsuzluklara karşın meslek mensupları, mesleğin geleceğinden ümitli olduklarını belirtmişlerdir

BENGÜ, H., & ÇELİK, F. S. Ö. (2014). Niğde’de faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının muhasebe ve finansal raporlamanın çerçevesindeki bu değişime nasıl baktıklarını çeşitli demografik özellikler (öğrenim düzeyi, yaş, mesleki deneyim ve cinsiyet) bakımından oluşturulan gruplar yönüyle karşılaştırmalı olarak değerlendirmektedir

AYBOĞA, H.(2013) çalışmasında Türkiye Muhasebe Standartlarının uygulamaya geçirilmesi ile hem ulusal düzeyde işletmeler arasında sektörler itibariyle standartlaşma sağlanarak muhasebenin ürettiği mali bilgilerin kalitesi artırılabilecek, hem de globalleşme sürecinde muhasebe mesleğimizin uluslararası düzeyde benimsenmesinde önemli bir rol oynayacağını belirtmiştir.

Tülay, Y. E. L.& ERDEM, M. S. (2015) Araştırmalarında; muhasebe meslek mensuplarının UFRS hakkındaki farkındalık düzeylerinin, Bolu ili örneği çerçevesinde tespit

edilmesi amaçlamışlar. Demografik özellikler ile tespit edilen bu faktör grupları arasında herhangi bir ilişkinin mevcut olup olmadığını tespit etmek için ki-kare analizleri yapmışlar ve anlamlı ilişkiler bulmuşlardır.

BAYAZITLI, E. Özdemir, S. & Alpay, E. (2015). Çalışmalarında muhasebe meslek mensuplarının, mevcut öğrenme sürecinin hangi aşamada olduğu, UFRS'de öğrenme ve uygulama bağlamında bilinçli yetkinlik öğrenme modeli çerçevesinde elde edilecek bulgular sonucunda, Muhasebe meslek mensuplarının çoğunluğunun standartların farkında olduğu fakat becerilerini kullanmadıkları ve eğitim seviyesinin artması ile farkındalığın ve sonucuna varmışlardır.

3. ANALİZ VE BULGULAR

Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları Problemleri tespit edebilmek için Kocaeli ilinde 89 Muhasebe meslek mensubuna ulaşılmıştır. Ankete verilen cevapların dağılımını belirlemek için frekans ve yüzde analizi yapılmıştır. Çalışmamızdaki anket soruları arasında ilişkiyi belirlemek için Ki-kare anlamlılık değerleri (P) hesaplanmıştır.

4. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin değerlendirilmesinde ; frekans(f), yüzde(%), ortalama (X) ve standart sapma(SS), gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemler uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS 16.0 yazılımı kullanılarak yapılmıştır. Anketten alınan puanların, cinsiyetlerine göre incelenmesinde t testi, yaş, ünvan, mezuniyet durumu ve mükelleflere göre incelenmesinde ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Parametrik testler uygulanmadan önce, bu testlerin temel varyansları sorgulanmıştır. **Ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,818 olarak bulunmuştur.**

Temel amaca bağlı olarak, Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları Problemler boyutlarından oluşan araştırmanın hipotezleri şunlardır:

H1: Tekdüzen'den Türkiye Muhasebe Standartları (UFRS) 'na geçilmesi muhasebe çalışanlarına katkı boyutu güçlüdür.

H1a: : Tekdüzen'den Türkiye Muhasebe Standartları (UFRS) 'na geçilmesi muhasebe çalışanlarına katkı boyutunun düzeyi değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H2: Muhasebe Çalışanlarının TFRS'ları ile ilgili aldıkları eğitim yeterlidir.

H2a: Muhasebe Çalışanlarının TFRS'ları ile ilgili aldıkları eğitim boyutunun düzeyi değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H3: Muhasebe Çalışanlarına göre TFRS'nın biçimsel yapısı, kapsamı ve içeriği bakımından Tekdüzene göre daha güçlüdür.

H3a: Muhasebe Çalışanlarına göre TFRS'nın biçimsel yapısı, kapsamı ve içeriği bakımından Tekdüzene göre değişkenler açısından farklılık göstermektedir.

H4 Muhasebe Çalışanlarının:TFRS'ye göre raporlanmış finansal tabloları analiz etme boyutu güçlüdür.

H4a: Muhasebe Çalışanlarının:TFRS'ye göre raporlanmış finansal tabloları analiz etme boyutunun düzeyi değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H5: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamaları konusunda çıkan sorunları çözmede uygulama boyutu güçlüdür.

H5a: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamaları konusunda çıkan sorunları çözmede uygulama boyutu değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H6: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamaları konusunda esnek olunmasında uygulama boyutu güçlüdür.

H6a: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamaları konusunda esnek olunmasında uygulama boyutu değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H7: Muhasebe Çalışanlarının TFRS ilk uygulamaları konusunda uygulama boyutu güçlüdür.

H7a: Muhasebe Çalışanlarının TFRS ilk uygulamaları konusunda uygulama boyutu değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H8: Muhasebe Çalışanlarına göre TFRS ilgili taraflara tarafsız ,doğru ve güvenilir bilgi sağlama uygulama boyutu güçlüdür.

H8a: Muhasebe Çalışanlarına göre TFRS ilgili taraflara tarafsız ,doğru ve güvenilir bilgi sağlama uygulama boyutu değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H9: Muhasebe Çalışanlarının TFRS içerik ve uygulama şekli bakımından anlama boyutu güçlüdür.

H9a: Muhasebe Çalışanlarının TFRS içerik ve uygulama şekli bakımından anlama boyutu değişkenlere göre farklılık göstermektedir

H10: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamalarında sık yapılan değişikliklere uyum boyutu güçlüdür.

H10a: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamalarında sık yapılan değişiklikleri anlama boyutu değişkenlere göre farklılık göstermektedir

5.BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonuçlarına ilişkin elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve değerlendirilmiştir. Araştırma Kocaeli ilinde bulunan muhasebe çalışanları ile yürütülmüştür.

Muhasebe Meslek Mensupları Demografik Dağılımı

Muhasebe Meslek Mensuplarına uygulanan ankete katılanların demografik özellikleri Tablolarda belirtilmiştir.

Tablo1.Cinsiyete Göre Dağılım

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Bayan	26	29,2
Bay	63	70,8
Toplam	89	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi, ankete katılan 89 Muhasebe Meslek Mensuplarından %29,2’i bayan, % 70,8’ i baydır.

Tablo2.Mükellefe Göre Dağılımı

Mükellef	Frekans	Yüzde
bağımlı çalışıyorum	25	28,1
mükellefim yok	3	3,4
1-20	3	3,4
21-40	7	7,9
41-60	15	16,9
61-80	11	12,4
81-100	8	9,0
101 den fazla	17	19,1
Toplam	89	100

Mükellef açısından ise %16,9’nun 41 ile 60 arası,%19,1’nin 100 den fazla mükellefi vardır

Tablo3.Ünvana Göre Dağılımı

Ünvan	Frekans	Yüzde
YMM	1	1,1
SMMM	67	75,3
muhasebe Elemanı	21	23,6
Toplam	89	100

Ankete katılanların %75,3'nün SMMM olduğu görülmüştür

Tablo4.Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	Frekans	Yüzde
25-35	27	30,3
36-45	36	40,4
46 ve yukarı	26	29,2
Toplam	89	100

Muhasebe Meslek Mensuplarının % 30,3'ü 25 ile 35 yaş arasında,,% 40,6'sı 36 ile 45 yaş arasında ve % 29,2'si 46 yaş ve üzerinde yer almaktadır

Tablo5.Öğrenime Göre Dağılımı

Öğrenim	Frekans	Yüzde
Lise	8	9
Üniversite	69	77,5
Yükseklisans	12	13,5
Toplam	89	100

Öğrenim durumları ile ilgili sonuçlar ise % 77,5 ile çoğunluğunun üniversite mezunu olduğu ortaya çıkmıştır. .

Tablo6. Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları Problemler Ölçeğinin Ortalama puanları ve Standart sapmaları

İFADELER	N	Ort	Ss
Soru 1	89	2,7416	1,05020
Soru 2	89	2,6742	1,01997
Soru 3	89	2,8427	,97583
Soru 4	89	2,8764	1,12634
Soru 5	89	2,6742	1,16556
Soru 6	89	3,4045	1,07364
Soru 7	89	3,3371	1,06540
Soru 8	89	3,2247	1,16534
Soru 9	89	3,2697	1,13582
Soru 10	89	3,2809	1,13807
Soru 11	89	3,2921	1,01357
Soru 12	89	3,0225	1,06576
Soru13	89	3,2584	1,26606

Soru 14	89	2,8652	1,01344
Soru 15	89	2,9775	,91673
Soru 16	89	3,1685	,88209
Soru 17	89	3,0337	,87190
Soru 18	89	3,0337	,89759
Soru 19	89	2,6517	1,23492
Soru 20	89	2,6292	1,20021
Soru 21	89	3,4607	1,03415
Soru 22	89	3,3596	1,04715
Soru 23	89	3,2136	1,02759
Soru 24	89	2,9888	,94742
Soru 25	89	3,1236	,86366
Soru 26	89	2,8652	,91938
Soru 27	89	3,1348	,97923
Soru 28	89	3,0225	1,04422
Soru 29	89	3,1012	1,04495
Soru 30	89	2,7753	,98573
Soru 31	89	2,7528	,93275
Soru 32	89	3,3034	,98170
Soru 33	89	3,3820	1,09239
Soru 34	89	3,1236	1,17570
Soru 35	89	3,1124	1,20074
Soru 36	89	2,8202	1,05056
Soru 37	89	3,8999	,99591

Tablo 6 incelendiğinde en yüksek ortalamanın $X= 3,89$ la (Soru 37) ‘TFRS’nin uygulamaya geçmesiyle işletmelerin para ve sermaye piyasalarından fon bulmaları kolaylaşacaktır.’ $X=3,46$ la (Soru 21) ‘TFRS’nin uygulamadaki başarısı için etik değerlerin ön plana çıkarılması gerektiğine inanıyorum.’ ve en düşük ortalamanın $X=2,62$ le (Soru 20) Kendimi TFRS uygulamaları ve raporlama konusunda meslektaşlarıma eğitim verebilecek yeterlilikte görebiliyorum.’ ve $X=2,65$ ile (Soru 19) ‘Meslektaşlarımla TFRS konusundaki sıkıntılarında bana danışıyorlar’ maddeleri olduğu görülmüştür.’

Araştırmada Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları Problemleri değerlendirilmesinde **okuma, anlama, uygulama** boyutlarında incelendiğinde aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma boyutlarının tespit edilebilmesi için öncelikle KMO ve Bartlett's testi faktör analizi yapabilmek için ön şartlardandır. Normalliği gösterir. $KMO > 0.6$ ve Bartlett $sig < 0.05$ olmalıdır. KMO ve Bartlett's testinin anlamlı olması faktör analizine uygun olduğunu gösterir.

Tablo 7 KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm Yeterliği	0,815	
Bartlett Testi	Ki-Kare Değeri	812,709
	S.d	153
	p (p<0.001)	0,000

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) değeri .815 dir ve $0.815 > 0.6$ olduğu için anlamlıdır. Bartlett's testi Chi-Square değeri 812,709 ve serbestlik derecesi 153 olup anlamlıdır ($p=0.00$, $p<0.05$).

Verilerin faktör analizine uygunluğu teyit edildikten sonra ölçeğin faktör yapısının incelenmesi amacıyla Temel Bileşenler Analizi (Principal Components Analysis) ve Varimax Rotasyon yöntemleri kullanılarak açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sırasında 19 adet maddenin faktör yük ağırlıklarının dönüşük olduğu tespit edilmiştir. Başka bir çalışmada kullanılacaktır Bu sebeple 1,2,3,4,5,11,12,14,15,19,20,21,22,23,24,25,30,31.,ve 37 numaralı maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Kalan 18 madde üzerinden yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucu elde edilen faktörleri ve bu faktörler altında toplanan maddelere ait faktör yüklerini gösteren döndürülmüş bileşenler matrisi (Rotated Component Matrix) aşağıdaki şekilde elde edilmiştir. (Yemez, İ,2016).

Tablo 8. Döndürme sonrası Faktörler ve Madde Yük Değerleri

Sorular	Faktör1	Faktör2	Faktör3
Soru6	,757		
Soru7	,738		
Soru8	,723		
Soru9	,806		
Soru10	,652		
Soru13	,694		
Soru16		,787	
Soru17		,813	
Soru18		,779	
Soru26		,677	
Soru27			,564
Soru28			,495
Soru29			,713
Soru32			,732
Soru34			,640
Soru35			,802
Soru36			,716
Soru33			,687

Tablo 8’deki ölçeğe ilişkin faktör analizi sonuçları incelendiğinde, döndürme sonrası maddelerin toplam 3 faktör altında toplandığı ve maddelerin faktör yükü değerlerinin 0.616 ile 0.782 aralığında değişim gösterdiği görülmektedir.

Tablo 9: Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Ölçek alt boyutu	Sorular	Faktör yük değerleri	Özdeğer	Varyans (%)	Kümülatif Varyans(%)
Faktör 1	Soru6	,647	6,593	36,630	36,630
	Soru7	,660			
	Soru8	,542			
	Soru9	,731			
	Soru10	,553			
	Soru13	,509			
Faktör 2	Soru16	,629	2,235	12,419	49,049
	Soru17	,797			
	Soru18	,700			
	Soru26	,513			
Faktör 3	Soru27	,419	1,848	10,264	59,313
	Soru28	,484			
	Soru29	,527			
	Soru32	,548			
	Soru34	,655			
	Soru35	,703			
	Soru36	,569			
	Soru33	,491			

Buna göre üç faktör elde edilmiştir ve bu faktörler toplam varyansın %59’unu açıklamaktadır. Bu ölçek toplam varyansın %59’unu açıklayan % 1 den büyük özdeğere sahip ve % 59 varyansa sahip üç boyutlu bir yapıdır.

6. Faktörlerin Adlandırılması

Genel olarak faktör analizinin amacı çok sayıda değişkeni daha az sayıdaki değişkene indirmek olduğundan, indirgeme sonucu ortaya çıkan değişkenlere ad verilmesi gerekmektedir. Bu adlandırma işlemi faktörü oluşturan değişkenlerin yapısına bakılarak da yapılabilir (Nakip,2013:524). Bu doğrultuda faktörlerdeki maddelerin taşıdıkları anlamlar göz önüne alınarak faktörler aşağıdaki gibi adlandırılmıştır.

a. Okuma Faktörü

Soru6	Finansal raporlarda sunulan bilginin kalitesini düşündüğümde,TFRS’ye dayalı finansal tabloları daha nitelikli buluyorum.
Soru7	TFRS biçimsel yapı,kapsam ve içerik bakımındanTekdüzene göre daha güçlüdür.
Soru8	Tekdüzen, vergi için muhasebe ihtiyacını karşılarken,TFRS bilgi için muhasebeye daha çok hizmet etmektedir.
Soru9	TFRS’ye göre raporlanan finansal bilgilerin daha nitelikli ve kaliteli olacağını düşünmekteyim.
Soru10	TFRS’nin Tekdüzenden farklı olarak ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülüğünü de dikkate alması vergisel açıdan daha gerçekçi bir ortam hazırlayacaktır.
Soru13	TFRS’yi yeterince öğrenebilmem için iyi bir eğitim almam gerektiğini düşünüyorum

Birinci faktör altında toplanan maddelerin yapısı incelendiğinde TFRS'ye göre raporlanan finansal bilgilerin daha nitelikli ve kaliteli olacağı düşüncesi olma daha çok ön plana çıktığı görülmektedir.

b. Anlama .faktörü

Soru16	Mükellefimin TFRS'yi ilk defa uygulayacak olması durumunda Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulamasına İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardını (TFRS 1'i) mevcut bilgilerle rahatlıkla uygulayabilirim.
Soru17	TFRS'ye göre raporlanmış finansal tabloları da Tekdüzen Muhasebe Sistemine göre raporlanmış finansal tablolarda olduğu gibi kolaylıkla analiz edebilirim.
Soru18	TFRS'ye göre raporlanmış finansal raporların bağımsız denetiminde görev alabilirim.
Soru26	TFRS'nda geleceğe yönelik risk tahminlerinde, bilimsel yöntemlerin kullanılmasının uygulamayı zorlaştıracağına inanıyorum.

İkinci faktör altında toplanan maddelerin yapısı incelendiğinde Muhasebe çalışanları TFRS'ye göre raporlanmış finansal tabloları da Tekdüzen Muhasebe Sistemine göre raporlanmış finansal tablolarda olduğu gibi kolaylıkla analiz edebilme yönünde ön plana çıktığı görülmektedir

c. Uygulama .faktörü

Soru27	TFRS'nin sektörlere göre ayrı ayrı düzenlenmesinin uygulamayı kolaylaştıracağına inanıyorum.
Soru28	TFRS'nin çok sık değişmesinin finansal tabloların hazırlanmasında uyum sorununu ortaya çıkarmaktadır.
Soru29	TFRS1 konusunda teorik bilgi düzeyinin yeterli olması uygulamayı kolaylaştırır.
Soru32	TFRS'nin ilgili taraflara daha tarafsız, doğru ve güvenilir bilgi sağlamaktadır.
Soru34	TFRS'nin, meslek mensuplarının mevcut iş yükünü ve sorumluluklarını artıracaktır.
Soru35	TFRS'nin kullanımının, işletmelerin denetimlerini kolaylaştırıcaktır
Soru36	TFRS'nin ayrıntılı değerlendirme ölçütlerinin (gerçeğe uygun değer vb.) kullanılması uygulanabilirliğini güçleştirmektedir.
Soru33	TFRS'nin uygulanmasıyla; Türkiye'de muhasebe mesleğine verilen önem artacaktır.

Üçüncü faktör altında toplanan maddelerin yapısı incelendiğinde muhasebe çalışanları TFRS'nin kullanımının, işletmelerin denetimlerini kolaylaştıracağı yönü daha çok ön plana çıktığı görülmektedir

7. Demografik değişkenlerin analizi

Tablo 10. Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları Problemler Ölçeğinin Cinsiyet bakımından T testi Sonuçları

	CİNSİYET	\bar{X}	S.S.	T DEĞERİ	df DEĞERİ	P DEĞERİ
Karşılaşılan problemler	Kadın	1,1123	16,5923	2,275	89	,480
	Erkek	1,1357	13,0329			

P<0,05

Tablo 10'da görüldüğü gibi;cinsiyet değişkenine göre muhasebe çalışanlarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları problemlere ilişkin t testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde; **cinsiyet açısından Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları problemler dağılımının homejen olduğu tespit edilmiştir(sig değeri 0,135 >0,05)**. Sig. (2-tailed) değeri gruplar arasında fark olup

olmadığını gösteren değerdir. Bu değer 0,05'ten küçükse gruplar arasında fark olduğuna karar verilir. Eğer bu değer 0,05'ten büyükse karşılaştırılan gruplar arasında anlamlı fark olmadığına karar verilir. Eğer fark olduğu kararı verilirse hangi grubun ortalaması büyükse o grubun diğer gruptan daha yüksek ortalamaya sahip olduğu söylenir. Fark çıkmazsa grupların ortalamaları birbirinden farklı bile onların aslında aynı (birbirine denk) oldukları söylenir. **Çalışmada Sig. (2-tailed) değeri ($p=0,480>0,05$) 0,05 ten büyük olduğu için gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur. Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları problemler ortalamasında kadın ($\bar{X}=1,1123$) ve Erkek çalışanların ($\bar{X}=1,1357$) birbirine yakın olduğu görülmüştür.**

Tablo 11. Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları Problemler Ölçeğinin Ünvan Bakımından ANOVA testi Sonuçları

	ünvan	Kareler toplamı	Sd	ORTALAMA KARE	F	P
Karşılaşılan problemler	GRUPLARARASI	201,677	2	100,839	,501	,608
	GRUPLARIÇI TOPLAM	17312,970	86	201,314		
		17514,647	88			

P<0,05

Tablo 11'da görüldüğü gibi **Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları problemler Ölçeğinin MYO Öğrencilerinde ünvan Bakımından** one way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde **Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları problemler dağılımının hōmejen olduğu tespit edilmiştir(sig değeri 0,086>0,05).**

ANOVA tablosunda en sonraki sig. değeri 0,05ten küçükse karşılaştırılan grupların ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğuna karar verilir. bu örnekte de üstteki resimde görüleceği gibi **gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.** Bir YMM 'ye anket uygulaması yapıldığı için ortalamaya girmemiştir.

(p değeri 0,608>0,05)

Tablo 12. Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları Problemler Ölçeğinin mükellefe göre ANOVA testi sonuçları

	Mükellef	Kareler toplamı	Sd	ORTALAMA KARE	F	P
Karşılaşılan problemler	GRUPLARARASI	4165,391	7	595,056	3,611	,002
	GRUPLARIÇI TOPLAM	13349,256	81	164,806		
		17514,647	88			

P<0,05

Tablo 12'de görüldüğü gibi **Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları problemler Ölçeğinin mükellef Bakımından** one way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde **Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları problemler dağılımının hōmejen olduğu tespit edilmiştir(sig değeri 0,04>0,05).**

ANOVA tablosunda en sonraki sig. değeri 0,05ten küçükse karşılaştırılan grupların ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğuna karar verilir. bu örnekte de üstteki resimde görüleceği gibi **gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir.**

(p değeri $0,02 < 0,05$)

(p değeri $0,03 < 0,05$) Bu nedenle anlamlı fark bulunduğu zaman bu farkın hangi gruplar arasındaki farktan kaynaklandığını bulmak amacıyla post-hoc test denen karşılaştırmaların yapılması gereklidir. Yapılan post-hoc test sonucu **sig değeri $1,00 > 0,05$ 0,05 den büyük çıktığı için fark var gözükse de yok kabul edilir.**

Betimsel İstatistik			
N	ORTALAMA		ST.SAPMA
1-20	3	1,0567	15,69501
21-40	7	1,0786	14,85899
41-60	15	1,0480	14,48756
61-80	11	1,0482	17,41159
81-100	8	1,1763	7,74417
100 ve yukarı	17	1,1541	12,45019
Toplam			

SONUÇ

Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları Problemlerin tespit edilmesi amacıyla Kocaeli il merkezinde görev yapan ve Kocaeli Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odasına kayıtlı bulunan 89 muhasebe meslek mensubuna anket uygulaması yapılmıştır.

Veriler önce açıklayıcı faktör analizine tabi tutularak, bir ölçek geliştirme çalışması gerçekleştirilmiş, daha sonra demografik özellikler ile tespit edilen bu faktör grupları arasında herhangi bir ilişkinin mevcut olup olmadığını tespit etmek için ki-kare analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede muhasebe meslek mensuplarının TFRS uygulamalarında karşılaştıkları problemler tespit edilmiştir.

Muhasebe meslek mensupları;

Finansal raporlarda sunulan bilginin kalitesini TFRS'ye dayalı finansal tablolarda daha nitelikli buldukları, TFRS biçimsel yapı, kapsam ve içerik bakımından Tekdüzene göre daha güçlü olduğunu, TFRS'nin bilgi açısından muhasebeye daha çok hizmet ettiği, TFRS'yi yeterince öğrenebilmeleri için iyi bir eğitim almaları gerektiği TFRS okuma boyutunda yapılan analiz sonucunda elde edilmiştir.

Anlama boyutunda ise meslek mensuplarının aldıkları eğitimler sonucunda TFRS'nı uygulayabileceklerine inanmaktadırlar. TFRS'ye göre raporlanmış finansal tabloları da Tekdüzen Muhasebe Sistemine göre raporlanmış finansal tablolarda olduğu gibi analiz edebileceklerine inanmaktadırlar. TFRS 'nda kullanılan bilimsel yöntemlerin tam olarak anlaşılmasının zor olması nedeniyle uygulamada sorun çıkardığını belirtmişlerdir.

Uygulama boyutunda ise farklı sektörlerde TFRS uygulamalarının zor olduğu ancak bu sorunun sektörlere göre ayrı düzenlenen standartlarla uygulamayı kolaylaştıracağı buna karşılık TFRS'nın sık değişmesinin finansal tabloların uygulamasında sorun çıkardığı belirtilmiştir. Uygulamada karşılaşılan sorunların eğitimle düzeleceği bu boyutta da önemli düzeydedir.

Demografik değişkenlere göre yapılan analizler sonucunda;

Cinsiyet açısından fark olmadığı , ortalamaların birbirine yakın olduğu, çalışmaya katılan bayan meslek mensupları toplam içinde %30 düzeyinde olması bu değişkenin hipotezler üzerinde bir etkisinin olmadığını göstermiştir. Ünvan değişkenine göre gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Muhasebe Standartlarının Uygulamasında Karşılaştıkları problemler Ölçeğinin mükellef Bakımından one way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ancak yapılan analiz sonucunda mükellef sayısının çok ve ya az olmasının TFRS uygulamasında sorun açısından farklılık oluşturmadığı verisi elde edilmiştir.

H1: Tekdüzen'den Türkiye Muhasebe Standartları (UFRS) 'na geçilmesi muhasebe çalışanlarına katkı boyutu güçlüdür.

H2: Muhasebe Çalışanlarının TFRS'leri ile ilgili aldıkları eğitim yeterlidir

H3: Muhasebe Çalışanlarına göre TFRS'nın biçimsel yapısı, kapsamı ve içeriği bakımından Tekdüzene göre daha güçlüdür.

H4 Muhasebe Çalışanlarının:TFRS'ye göre raporlanmış finansal tabloları analiz etme boyutu güçlüdür.

H5: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamaları konusunda çıkan sorunları çözmede uygulama boyutu güçlüdür.

H6: Muhasebe Çalışanlarının TFRS uygulamaları konusunda esnek olunmasında uygulama boyutu güçlüdür.

H7: Muhasebe Çalışanlarının TFRS ilk uygulamaları konusunda uygulama boyutu güçlüdür.

H8: Muhasebe Çalışanlarına göre TFRS ilgili taraflara tarafsız ,doğru ve güvenilir bilgi sağlama uygulama boyutu güçlüdür

H9: Muhasebe Çalışanlarının TFRS içerik ve uygulama şekli bakımından anlama boyutu güçlüdür.

Yukarıda belirtilen araştırmanın hipotezleri doğrultusunda yapılan analizlerde meslek mensupları TFRS uygulamalarında kullanılan bilimsel yöntemlerin, sık yapılan değişikliklerin, mevcut iş yükleri ve sorumluluklarının artmasının ,TFRS'nin ayrıntılı değerlendirme ölçütlerinin karşılaştıkları sorunlar olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sorunun giderilebilmesinin eğitimlerle mümkün olduğu ,yeterli ve ulaşılabilir kaynak gerektiği belirtilmiştir.

KAYNAKÇA

Kızıllı, A.; Fidan, M. M.; Kızıllı, C. & Keskin, İ. (2016). ,TMS-TFRS Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları Uygulamalar, Yorumlar, Muhasebeleştirme, Der yayınları:435, İstanbul, s.1.

Örten, R.; Kaval, H. & Karapınar, A. (2017)., TMS-TFRS Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları, Gazi Kitabevi, 10. Baskı, Ankara

Yemez, İ. (2016). 'DOĞRULAYICI FAKTÖR ANALİZİ İLE SOSYAL MEDYA REKLAMLARINA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİNİN YAPI GEÇERLİLİĞİNİN İNCELENMESİ: CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ İİBF'DE BİR UYGULAMA'. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 17 (2), 97-118.

Nakip, M. (2013). Pazarlama Araştırma Teknikleri SPSS Uygulamalı, 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi

Alpay, E. E., & Özdemir, F. S. FİNANSAL RAPORLAMADA STANDARDİZASYON VE MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ÖĞRENME SÜREÇLERİNİN PSİKOLOJİK TEMELLERİ. Yüksek Lisans Tezi, Samsun, 2014

Ayboğa, H. (2003). 'Globalleşme sürecinde ülkemizde muhasebe mesleği ve meslek mensuplarının eğitimi' Marmara Üniversitesi, İİBF Dergisi, cilt 18, sayı 1.

Tuğay, O., & Tekşen, Ö. (2014). Muhasebe Meslek Mensuplarının Sorunları: Burdur İlinde Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19(1).

Banar, K., & Ekergil, V. (2010). Muhasebe meslek mensuplarının hizmet kalitesi: sunulan hizmetlerin kalitesi ile müşteri memnuniyeti ilişkisi Eskişehir Uygulaması.

Terzi, A. MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ MESLEKLERİ İLE İLGİLİ BEKLENTİLERİNE, SORUNLARINA VE ALGILARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA: RİZE ÖRNEĞİ. Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, Ekim 2015, ss. 193-212

Bengü, H., & Çelik, F. S. Ö. (2014). Niğde İlindeki Muhasebe Meslek Mensuplarının Finansal Raporlama Standartlarına Bakış Açılarının Ampirik Olarak Değerlendirilmesi. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(1), 175.

Tülay, Y. E. L., & Erdem, M. S. (2015). Muhasebe Meslek Mensuplarının UFRS Hakkındaki Farkındalık Düzeylerinin Tespiti: Bolu İli Örneği. AİBÜ-İİBF Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 11, Yıl 11, Sayı 2, 2015, ss. 217-232

Bayazıtlı, E., Özdemir, S., & Alpay, E. (2015). Finansal Raporlamada Standardizasyon ve Muhasebe Meslek Mensuplarını Zorlayan Öğrenme Sürecinin Bilinçli Yetkinlik Öğrenme Modeli Temelinde İrdelenmesi. Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 1, 1-31

www.turkcebilgi.com,Erişim Tarihi:28.02.2018

<http://www.yonetselzihin.com>,27.02.2018

www.istatistik.gen.tr Faktör Analizi Tanıtımı ve Uygulanması

